

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK TER HOOGTE VAN DE BRUGSE STEENWEG TE NIEUWPOORT (WEST-VLAANDEREN)

ARCHEOLOGIENOTA

ABO Archeologische Rapporten 1861

Rapport opgemaakt door: Maarten Praet, Chantal De Jaeger, Pedro Pype, en Jan Coenaerts

Derbystraat 55
9051 Gent

June 2022

Dossiernr. 32718.R.01

Projectcode OE: 2019J385/2022C325/
2022C326/2022C327

COLOFON

Titel

Archeologisch vooronderzoek k ter hoogte van de Brugse Steenweg te Nieuwpoort (West-Vlaanderen)

Auteurs

Maarten Praet, Chantal De Jaeger, Pedro Pype en Jan Coenaerts

Projectnummers

- 32718 (intern)
- 2019J385 (Agentschap Onroerend Erfgoed) – Bureaustudie (Hembyse bv)
- 2022C325(Agentschap Onroerend Erfgoed) – Geofysisch onderzoek
- 2022C326 (Agentschap Onroerend Erfgoed) – Landschappelijk bodemonderzoek
- 2022C327 (Agentschap Onroerend Erfgoed) - Proefsleuvenonderzoek

Plaats en Datum

Gent, juni 2022

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 1861

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
Versie	Datum	Status
v0	02/06/2022	Interne draft
v1	02/06/2022	Externe draft / definitieve versie
v2	10/06/2022	Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Maarten Praet
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Jan Coenaerts
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

1	Gemotiveerd advies.....	5
2	Kwaliteitscontrole.....	7

1 GEMOTIVEERD ADVIES

Het vooronderzoek heeft aangetoond dat er weinig indicaties zijn voor menselijke activiteiten en dat het onderzoeksgebied (ca. 7,8ha) -bodemkundige en landschappelijk gezien – gelieerd is met de geomorfologie van de kuststreek.

Het onderzoeksgebied zich bevindt op een oude getijdengeul met een kreekruggrond tot gevolg. Na het opvullen van de getijdengeul ontstond een droge en stabiele zone. Dit werd versterkt door het aanleggen van de Middellandpolders vanaf de 11de eeuw. Dit betekent dat voor de 11de eeuw het onderzoeksgebied deel uitmaakt van een getijdengeul met actieve processen van erosie en uitschuring. Er is dus geen sprake van een stabiel bodemontwikkeling. Er zijn geen aanwijzingen dat er geen stabiele horizonten aanwezig zijn waarin steentijdartefactensites kunnen worden aangetroffen. Dit bleek eveneens uit het landschappelijk onderzoek. De kans op het aantreffen van sporen en structuren, ouder dan de Middeleeuwen, is dus eerder klein. Het onderzoeksgebied werd in gebruik genomen als een akkerland, en blijft dit tot op heden. Sporen van bewoning werden niet geattesteerd op het historische kaartmateriaal. Het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied werd echter opnieuw een nat gebied omdat het bovenste kleipakket werd uitgebrikt.

Het geofysisch onderzoek bevestigt dat de noordelijke helft van het studiegebied de Middellandpolders met een natuurlijke bodemopbouw omvat en dat de zuidelijke helft van het terrein bestaat uit uitgebrikte gronden met puinresten. Bovendien is de zuidelijke helft lager gelegen en onderhevig geweest aan meerdere overstromingsfasen. Zo werd het gebied onder water gezet tijdens de Eerste Wereldoorlog, maar konden op grotere diepte ook getijdeafzettingen worden teruggevonden van een mogelijke oude loop van de Grote Beverdijkvaart. Daarnaast werden ook kleinere (paleo-)geulen gedetecteerd, zowel in de noordelijke als zuidelijke helft van het projectgebied. Het meest noordelijke deel van het projectgebied is niet onderhevig geweest aan bovenstaande overstromingsfasen en bestaat uit (droge) zandafzettingen onder de dekklei.

Uit het CTE-onderzoek blijkt dat de trefkans op munitie minder hoog is dan werd aangenomen op basis van de bureaustudie. Zo is de frontlinie langsheen de IJzer te situeren met occasionele bomkraters tussen de IJzer en de Brugse Steenweg. Hoewel de kans op bomkraters en munitie niet onbestaande is, is er geen sprake van een kraterlandschap of een hoge densiteit aan munitie. Dit is mogelijk te verklaren doordat het studiegebied in een lager gelegen natte overstromingszone was gelegen, waar weinig doelwitten (eenheden of militaire structuren) waren. Desalniettemin werden locaties aangeduid met een verhoogd risico op CTE (zie bijlage voor munitielijst). Op basis van de CTE-detectie en het archiefonderzoek is CTE-begeleiding tijdens het gravend onderzoek geen vereiste.

Het landschappelijk bodemonderzoek – bestaande uit 12 profielputten - bevestigde grotendeels de informatie op van bodemkaart en bureaustudie. Het volledige onderzoeksgebied is gelegen in een gebied dat tot in de volle middeleeuwen gekenmerkt was door een brede, oude getijdengeul die grofweg NW-ZO georiënteerd was, waarin sterke erosie- en sedimentatieprocessen een continue en diepe impact hadden op de verticale en laterale stratigrafie. Het milieu was er steeds onrustig waardoor bodemontwikkeling amper kon plaatsvinden en de omgeving dus ook niet aantrekkelijk was voor bewoning. Onder het kleidek van de Middellandpolders, dat zich pas na de inpoldering in de volle middeleeuwen heeft gevormd dat goed bewaard bleef in het noordelijk deel, werden doorgaans gelamineerde zandige kreekopvullings sedimenten aangetroffen. Enkel in het noordoostelijke deel bleek onder het kleidek sprake van siltige sedimenten die doen denken aan wadafzettingen. De overgang van de Middellandpolders (noordelijk deel) naar de uitgebrikte gronden (zuidelijke deel) is echter in het oostelijk deel minder scherp dan de bodemkaart doet vermoeden. De puinzones met inerte materialen in het uiterst zuidelijk bleken bij het landschappelijk profielputtenonderzoek te bestaan uit aangevoerd 2019J385, 2022C325, 2022C326, 2022C327 (AOE)/ 32718 (intern) / Archeologienota Noordvaart Uitbreiding Fase II (Nieuwpoort)

baksteenpuin in een grofzandige matrix, waarin ook hout-, asfalt en steenkoolresten aangetroffen zijn. Dit puin werd opgevoerd om de “artificiële komgrond” na ontginning terug op te hogen en het maaiveld min of meer te nivelleren. Eveneens werd dit puinmateriaal gebruikt om de diepe perceelsgreppel ter hoogte van de “getrapte” overgang (vooral in het westen) op te vullen. De smallere geulenarmen die uit het geofysisch onderzoek afgeleid werden, zijn eveneens bevestigd tijdens het landschappelijk profielputtenonderzoek. Deze sluiten wellicht aan op een kleinere, relatief jonge getijdengeul die grofweg W-O georiënteerd was in het natuurlijke estuarium van de huidige IJzermonding, en na verlanding reeds een “natuurlijke komgrond” vormde. Dit kan ondanks de kleiontginningen verklaren waarom op de geofysische interpretatiekaart reeds een vermoeden was van “getijdenafzettingen” (sterk geleidend) in grote zones van het zuidelijk deel, t.h.v. de uitgebrikte gronden: de grondwaterspiegel reikt hier doorgaans veel hoger dan in het noordelijk deel, wat kan afgeleid worden uit de sterkere reductieprocessen op minder grote diepte. Hieruit blijkt dus dat het zuidelijk deel bestaat uit relatief natte gronden waar bovendien het enige relevante archeologische niveau grotendeels werd verstoord tijdens de militaire inundatie tijdens WO I en definitief werd vernietigd tijdens de kleiontginningen. Het zuidelijk deel werd daarom niet meer onderzocht door middel van proefsleuven. Enkel het noordelijk deel werd onderzocht door middel van proefsleuven, aangezien geofysische bodemkundig onderzoek aangetoond hadden dat er dus nog sporensites vanaf de volle, en vooral vanaf de late middeleeuwen aanwezig konden zijn.

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kan worden besloten dat er weinig archeologische resten aanwezig zijn binnen het studiegebied. De schaarse archeologische resten kunnen voornamelijk in de late middeleeuwen, postmiddeleeuwen of Eerste Wereldoorlog worden gedateerd. Het gaat om enkele greppels, kuilen en inslagkraters. De lage dichtheid aan archeologische sporen evenals de schaarste aan archeologische vondsten duidt op een lage archeologische waarde van het terrein. Om deze reden wordt geen verdere maatregelen (=vrijage) geadviseerd.

2 KWALITEITSCONTROLE

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		10/06/2022
Toon Moeskops	Business Unit Manager		10/06/2022
Jan Coenaerts	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		10/06/2022

Rapport opgemaakt door: Maarten Praet, Chantal De Jaeger, Pedro Pype, en Jan Coenaerts

Derbystraat 55
9051 Gent

June 2022

Dossiernr. 32718.R.01

Projectcode OE: 2019J385/2022C325/
2022C326/2022C327